

Kostenloser Esperanto-Kurs - 4. Lektion

1. LA NASKIĜTAGO

En kafejo Klara kaj Peter parolas:

- Peter, en la sekva semajno mi veturos al internacia aranĝo por Esperanto-lernantoj en Slovakujo.
- Ĉu vi forveturos? Kaj mi? Kial vi ne restas ĉe mi?
- Ĉar mi legis en la interreto, ke oni aranĝos tie kurson de vendredo, la dek dua de majo, ĝis sabato, la dudeka de majo. Lerni eksterlande (ekster-land-e) estas pli interese ol resti hejme. Plej bone estus, se vi veturus kun mi! Mi plenigis jam la aliĝilon en la retpaĝo, kaj hieraŭ mi ricevis tiun ĉi retpoŝton. Tiel simpla ĉio estis. Jen, rigardu! Mi havas la retpoŝton en mia poŝtelefono.

Peter prenas la poŝtelefonon el la manoj de Klara kaj eklegas (ek-legas) la retpoŝton:

Kara Klara!

Ni ricevis vian aliĝilon kaj informas vin, ke vi povos partopreni en nia renkontiĝo. La aranĝo komenciĝos la 12-an de majo kaj finiĝos la 20-an de majo. Do, la kurso daŭros unu semajnon. Bonvolu alveni la unuan tagon ĝis la dudek unua horo. Vi devas kunporti ĉiujn necesajn personajn aferojn, skribilojn kaj paperon.

Vi deziris loĝi en kvarlita (kvar-lit-a) ĉambro. Bedaŭrinde ne plu estas liberaj ĉambroj. Vi povas elekti loĝi aŭ en amasloĝejo aŭ en tendo. Por ambaŭ vi devas kunporti dormsakon.

La lokon de nia kurso vi facile trovos, ĉar rekte apud ĝi haltas la aŭtobuso numero du ĉe la haltejo „urba naĝejo“ en Poprad.

Amike

Piotr

P.S: Mi legis en la datumbazo, ke vi naskiĝis la dekkvaran de majo. Tio estas la tago de nia bicikla ekskurso. Se vi konsentas, ni aranĝos gajan naskiĝtagan feston dum la ekskurso. Ĝis baldaŭ!

Peter redonas (re-don-as) la poŝtelefonon al Klara. Klara diras:

- Estos ankaŭ kurso por komencantoj. Vendrede mi ekveturos. Ĉu vi volas veturi kun mi?
- Ne, veturu, mi restos ĉi tie. Unue mi volas lerni pli per koresponda kurso. Mi atendos vin.

2. NEUE WÖRTER

Es wird Dir sicher immer leichter fallen, mehr und mehr Wörter aus Deiner Muttersprache abzuleiten: internacia (inter-naci-a), Slovakujo, majo, lando, informo, sendi, numero, ekskurso, festo.

afero	Sache, Ding; Angelegenheit	lito	Bett
aliĝilo (al-iĝ-il-o)	Anmeldeformular	loĝi	wohnen
amasloĝejo	Massenunterkunft (z.B. eine Turnhalle oder ein großer Schlafsaal)	loko	Ort
amaso	Masse	mardo	Dienstag
amike	freundschaftlich	naĝejo	Schwimmbad
aranĝo	Veranstaltung	naĝi	schwimmen
baldaŭ	bald	naskiĝi	geboren werden
biciklo	Fahrrad	necesa	notwendig
ĉambro	Zimmer	ol	als (nur im Zusammenhang mit „pli“)
datumbazo	Datenbank	paĝo	Seite
daŭri	dauern	partopreni (en)	teilnehmen (an)
decidi	sich entscheiden	per	mit (Hilfe von), mittels
dek dua	zwölfter	plej	am meisten (2. Steigerungsstufe)
deziri	wünschen	pli	mehr (1. Steigerungsstufe)
dormi	schlafen	poŝo	Tasche
dudek unu	einundzwanzig	poŝtelefono	Mobiltelefon, Handy
dudeka	zwanzigster	poŝto	Post
ekster	ausserhalb von	renkontiĝo	Treffen
eksterlande	im Ausland	resti	bleiben
finiĝi	enden	reto	Netz
gaja	heiter, lustig	retpaĝo	Internetseite
hejme	zu Hause	retpoŝto	E-Mail
interreto	Internet	ricevi	erhalten
jes ja!	ja doch!	se	wenn, falls
kial (ki-al)	warum	semajno	Woche
komencanto	Anfänger	skribilo	Schreibgerät, Stift
komenciĝi	beginnen (intrans.)	sub	unter
koresponda	Korrespondenz-	subskribi	Unterschrift
kunporti	mitbringen	tendo	Zelt
legi	lesen	tia (ti-a)	ein solcher, so ein
lernanto	Schüler	trideka	dreißeigster
libera	frei	urbo	Stadt
		vendredo	Freitag

Das Esperanto-Wort *ja* heißt so viel wie „doch, ja“, aber nicht als Bejahung, sondern als leichte Verstärkung der Bedeutung des nachfolgenden, selten des voranstehenden Worts oder Wortgruppe:

mi estas ja nur ... - ich bin ja nur ..., ich bin doch nur ...

3. GRAMMATIK

3.1 Die Wochentage

dimanĉo	Sonntag
lundo	Montag
mardo	Dienstag
merkredo	Mittwoch
ĵaŭdo	Donnerstag
vendredo	Freitag
sabato	Samstag

Die **Adverbendung -e** kann zum **Ausdruck des Zeitpunktes** verwendet werden:

dimanĉe - am Sonntag, sonntags

lunde - am Montag, montags

oder die **Akkusativendung -n**, ebenfalls zum Ausdruck des Zeitpunktes:

dimanĉon - am Sonntag

lundon - am Montag

la sekvan tagon - am nächsten Tag

Beispiele:

Hodiaŭ estas merkredo.

Heute ist Mittwoch.

Mi ekveturos merkredon.

Ich fahre am Mittwoch los.

Mi ekveturos merkrede.

Ich fahre am Mittwoch los.

Ĉiun lundon mi iras en la kinejon.

Jeden Montag gehe ich ins Kino.

Ĉiulunde (ĉiu-lund-e) mi iras en la kinejon. Jeden Montag (immer montags) gehe ich ins Kino.

de dimanĉo ĝis mardo

von Sonntag bis Dienstag

3.2 Die Grundzahlwörter

11 dek unu

12 dek du

13 dek tri

20 dudek

21 dudek unu

22 dudek du

30 tridek

40 kvardek

99 naŭdek naŭ

100 cent

101 cent unu

111 cent dek unu

222 ducent dudek du
999 naŭcent naŭdek naŭ
1000 mil
2345 dumil tricent kvardek kvin

Anwendung:

15 Tage - dek kvin tagoj

Die Zahlen werden in der Reihenfolge ihrer Ziffern gesprochen und ausgeschrieben.

Wenn die Zahl ausgeschrieben wird, werden die Ziffern (die Stellen der Zahl, d.h. die Hunderter, Zehner, Einer) **getrennt geschrieben**. Eine Zahl mit vier Ziffern (1991) besteht ausgeschrieben also aus vier Wörtern (mil naŭcent naŭdek unu).

3.3 Ordnungszahlen

Wenn Ordnungszahlen wie Adjektive attributiv gebraucht werden, erhalten sie die Adjektivendung -a (und damit alle Eigenschaften eines Adjektivs):

la unua libro - das erste Buch

la dek dua peco - das zwölfte Stück

la naŭcent sepdek tria infano - das 973. Kind

Wie Du richtig bemerkst, erhält nur das letzte Glied der Ordnungszahl die Endung -a.

Beispiele:

Donu al mi la unuan libron. - Gib mir das erste Buch. (Akkus. Sing.)

Jen la unuaj libroj. - Hier sind die ersten Bücher. (Nomin. Pl.)

Prenu la unuajn librojn. - Nimm die ersten Bücher. (Akkus. Pl.)

Wenn **Ordnungszahlen als Beifügung für einen Satzteil, Satz oder Text** gebraucht werden, dann **erhalten** sie **die Adverbendung -e**:

unue - erstens, zuerst

dek due - zwölftens; an zwölfter Stelle

Beispiel:

Unue li prenis mian libron, poste ankaŭ mian skribilon. - Zuerst nahm er mein Buch, später auch meinen Stift.

3.4 Die Datumsangabe

- Die Monatsnamen:
 - januaro, februaro, marto, aprilo, majo, junio, julio, aŭgusto, septembro, oktobro, novembro, decembro.
- Das Datum:

- la unua de januaro mil naŭcent naŭdek naŭ - der 1. Januar 1999; Verkürzt geschrieben: la 1-a de januaro 1999
- **am** 1. Januar 1999: la unuan de januaro 1999; verkürzt: la 1-an de januaro 1999
- **vom** 1. Januar **bis** zum 2. Februar - **de** la 1-a de januaro **ĝis** la 2-a de februaro.

3.5 Die Steigerung von Adjektiven und Adverbien

Die erste Steigerungsstufe (Komparativ) wird durch „**pli ... ol ...**“, die zweite Steigerungsstufe (Superlativ) durch „**plej ...**“ vor dem zu steigernden Wort gebildet. Beide Wörter sind unveränderlich:

bela (Adjektiv) - schön
 pli bela (ol ...) - schöner (als ...)
 plej bela - am schönsten
 la plej bela ... - der/die/das schönste ...

bone (Adverb) - gut
 pli bone (ol ...) - besser (als ...)
 plej bone - am besten

Beispiele:

Ŝi estas pli bela ol via amikino. - Sie ist schöner als deine Freundin.
 Li estas la plej alta (persono). - Er ist der größte (die größte Person).
 Ili lernas pli bone (ol vi). - Sie lernen besser (als ihr).
 Kiu lernas plej bone? - Wer lernt am besten?

3.6 Sätze oder Teilsätze ohne Subjekt und das unpersönliche „es“

Sätze oder Teilsätze ohne Subjekt im Esperanto werden meist mit dem unpersönlichen 'es' übersetzt:

Estas bone. - **Es** ist gut.
 Hieraŭ estis pli hele ol hodiaŭ. - Gestern war **es** heller als heute.

Einfache Beifügungen zum Verb solcher Sätze haben im Esperanto logischerweise die Adverbendung -e. Beachte deshalb die Unterschiede:

Estis bone. - **Es** war gut.
Tio estis bona. - **Das** war gut. (tio = Subjekt)
 Estis bona **afero**. - Es war eine gute Sache. (Hier bezieht sich das Adjektiv „bona“ auf „afero“: eine gute Sache.)

3.7 Die Bedingungsform (Konditional) der Verben

Die Bedingungsform (Konditional) der Verben wird durch die Endung -us gekennzeichnet:

estus - (es) wäre

Estus bone, se li **venus** hodiaŭ. - Es **wäre** gut, wenn er heute **käme** (kommen würde).

3.8 Zur Wortbildung: Suffixe

- -il- (Mittel, um etwas zu tun; Instrument; Werkzeug):
 - skribi - schreiben → skrib**ilo** - Schreibgerät, Stift
 - aliĝi - sich anmelden → aliĝ**ilo** - Anmeldeschein
- -ant- (Person, die gegenwärtig eine bestimmte Tätigkeit ausführt):
 - skribi → skrib**anto** - ein Schreibender
 - komenci - anfangen → komenc**anto** - Anfänger
- -iĝ- (Ergänzung zur 3. Lektion, 3.7.): Diese Nachsilbe dient dazu, ursprünglich transitive Verben (d.h. Verben, die ein direktes Objekt verlangen) intransitiv (nicht transitiv) zu machen:
 - komenci: Mi komencas la **retpoŝton**. - Ich beginne die E-Mail.
komenciĝi: La tago komenci**ĝas**. - Der Tag beginnt.
 - fini: Ni finis la **ekskurson** marde. - Wir beendeten den Ausflug am Dienstag.
finiĝi: La ekskurso fini**ĝis** marde. - Der Ausflug endete am Dienstag.
 - renkonti: Mi renkontis **ŝin**. - Ich traf sie.
renkontiĝi: Ni renkonti**ĝis**. - Wir trafen uns.

Aus einem aktiven Handlungsträger, der (grammatisch gesehen) auf ein bestimmtes Objekt einwirkt, wird also mit Hilfe von -iĝ- eine quasi verselbständigte Handlung, ein Vorgang.

3.9 Grammatik-Exkurs: Transitive und intransitive Verben

Verben sind sehr wichtig. Sie sind sozusagen der Motor eines Satzes, von dem fast alles andere abhängt. Im Esperanto sind sie besonders wichtig und benötigen beim Lernen mehr Aufmerksamkeit als Adjektive, Substantive oder Adverbien. Es geht dabei nicht um die Zeitformen, sondern um die so genannte Transitivität. Was ist das?

Ein transitives Verb benötigt zwei Verbindungen, um zu funktionieren. Ein intransitives Verb benötigt eine Verbindung, um zu funktionieren. Die Grafik soll das veranschaulichen. Im ersten Satz „Li iras“ (Er geht) ist *gehen* das Verb. Im zweiten Satz „Mi trinkas teon“ (Ich trinke Tee) ist das Verb *trinken*. Man kann *etwas (eine Sache)* trinken, aber man kann nicht *etwas (eine Sache)* gehen. Verben, wie trinken, sehen, sagen, die ein direktes Objekt - wie hier im Beispielsatz Tee - „aufnehmen“ können, sind transitiv. Verben, die kein direktes Objekt aufnehmen können, wie zum Beispiel gehen, stehen, reisen, sind intransitiv.

Auf Esperanto ist jedes Verb entweder transitiv oder intransitiv. Um korrekt Esperanto zu sprechen ist es wichtig, sich bei jedem Wort zu merken, ob es intransitiv oder transitiv ist.

Beispiel:

„Komenci“ ist ein transitives Verb und heißt soviel wie „etwas anfangen“.

Im Satz „~~La tago komencas~~“ fehlt dem transitiven Verb komenci die zweite Verbindung zum Glücklichein. In dem Fall kann man das z.B. mit der Nachsilbe -iĝ- reparieren:

„La tago komenciĝas“ - wörtlich: „Der Tag beginnt sich.“

Alle Verben, die -iĝ- enthalten, sind nämlich intransitiv (s. 3.8).

In vielen Sätzen, bei denen zwei Substantive und ein transitives Verb in einem Satz stehen, muss eins der Substantive im Akkusativ stehen, da die Wortreihenfolge im Esperanto frei ist:

Lernanto *prenas* libron. / Libron lernanto *prenas* - Ein Schüler nimmt ein Buch

Soweit zu diesem kleinen Grammatik-Exkurs. Keine Angst, bei den meisten Verben kann man mit etwas Nachdenken und Erfahrung leicht darauf kommen, ob es intransitiv oder transitiv ist. Und wenn du mal einen Fehler machst, ist das überhaupt nicht schlimm! Jetzt geht es weiter mit ein paar Übungen.

4. ÜBUNGEN

4.1 Ergänze die Endungen folgender Sätze bzw. Wortgruppen

1. Hier aŭ estis mard____.
2. Li venos lund____.
3. Ĉi merkred____ ni iras al nia patrino.
4. La tri____ libro de dekstre.
5. Li vizitis mian unu____ loĝejon.
6. Hodiaŭ estas la 31-____ de majo.
7. Li alvenis la 2-____ de septembro.
8. Ĉu ĉi tie iu estas pli bela ____ mi?
9. Ĉi tie estas tre laŭt____.
10. Tio estas laŭt____ strato.
11. Mi ege bedaŭrus, se vi rest____ hejme.

4.2 Übersetze mit Hilfe der neuen Suffixe folgende Wörter

Übersetze mit Hilfe der in 3.8 neu eingeführten Suffixe die nachfolgenden Wörter. Die zu verwendenden Wortstämme stehen in Klammern:

1. Informationsblatt (inform-)
2. Teilnehmer (partopren-)
3. sich anziehen (vest-), vgl. auch 3. Lektion, 3.7
4. Bestellschein (mend-)
5. sich amüsieren (amuz-)
6. sich interessieren (interes-)
7. Fragebogen (demand-)
8. der Sehende (vid-)

5. „MI DEVOS ATENDI TUTAN MONATON!“

- Peter, ĉu mi devas kunporti nur mian valizon? Aŭ ĉu ankaŭ dorsosakon?
- Ĉu vi intencas forveturi por unu semajno aŭ por tuta jaro?
- Dankon pro via granda helpo! Vi estas denove tre ĉarma. Do, mi prenos nur la dorsosakon kaj mansaketon (man-sak-et-o-n).

Klara pakas la necesajn aĵojn (aĵ-o-j-n) en la grandan bluan dorsosakon.

- Nenion forgesu, Klara.
- Ne.
- Nek la fotilon (fot-il-o-n).
- Ne.
- Nek dikan puloveron nek jakon por pli malvarmaj tagoj.
- Certe ne.
- Nek la ombrelon por la pluvo.
- Tutcerte (tut-cert-e) ne, mi ĵus metis ĝin en la sakon.
- Nek la sapon nek la dentobroson.
- Peter!
- Kaj nek la dormsakon ... Kaj ĉu la naĝkostumon kaj mantukon vi jam enpakis?
- Jes, Peter. Ĉesu paroli, mi petas! Tuj ĉesu paroli!
- Mi ja nur volis helpi vin ...
- Kial vi ne veturas kun mi? Tiam ankaŭ mi povus helpi vin prepari la pakaĵon. Aŭ malhelpi, kiel vi. Tian helpon mi ne bezonas. Dankon.
- Mi estas iom malgaja, ĉar vi forveturos, kaj mi restos hejme, sola. Mi devos atendi tutan monaton!
- Vi devos atendi nur unu semajnon. Ĉu vi kredas, ke mi nenion forgesis?
- Ho, mi vidas amason da aĵoj en via granda sako. Vi certe nenion forgesis. Kiam ekveturos la trajno?
- Post du horoj.
- Do ni rapide veturu al la stacidomo!

6. NEUE WÖRTER

Die Bedeutung dieser Wörter findest Du sicher wieder selbst: monato, jaro, foto, pulovero, varma.

bezoni	brauchen, benötigen	naĝkostumo	Badeanzug
blua	blau	nek ... nek ...	weder ... noch ...
broso	Bürste	nek (allein)	auch nicht
certe	sicher(lich), bestimmt	nenio	nichts
ĉesi	aufhören	ombrelo	Regenschirm
dento	Zahn	pakaĵo (pak-aĵ-o)	Gepäck
dorso	Rücken	paki	(ein-, zusammen-)packen
dorsosako	Rucksack	paroli	sprechen
forgesi	vergessen	pasporto	Ausweis, Pass
fotilo (fot-il-o)	Fotoapparat	pluvo	Regen
helpi (+ Akk.)	helfen (jemandem)	prepari	vorbereiten
intenci	beabsichtigen	preta	fertig, bereit
jako	Jacke	sapo	Seife
jaro	Jahr	stacidomo	Bahnhof
ĵus	soeben, gerade	tiam (ti-am)	dann; damals
kiam	wann	trajno	Zug
mansaketo	Handtasche	tuj	sofort
mantuko	Handtuch	valizo	Koffer
meti	stellen, setzen, legen	varma	warm

Lösungen zu 4.

4.1

1. Hieraŭ estis mardo.
2. Li venos lunde.
3. Ĉiumerkrede ni iras al nia patrino.
4. la tria libro de dekstre.
5. Li vizitis mian unuan loĝejon.
6. Hodiaŭ estas la 31-a de majo.
7. Li alvenis la 2-an de septembro.
8. Ĉu ĉi tie iu estas pli bela ol mi?
9. Ĉi tie estas tre laŭte.
10. Tio estas laŭta strato.
11. Mi ege bedaŭrus, se vi restus hejme.

4.2

1. Informilo
2. Partoprenanto
3. Vestiĝi
4. Mendilo
5. Amuziĝi
6. Interesiĝi
7. Demandilo
7. Vidanto

8. KONTROLLÜBUNGEN FÜR DEINEN MENTOR

8.1 Schreibe folgende Zahlen aus:

a. 19	g. 1998
b. 28	h. der dritte
c. 76	i. der einhundertsechzehnte
d. 133	j. viertens
e. 845	k. elftens
f. 1001	

8.2 Schreibe eine E-Mail auf Esperanto!

Du möchtest an einer Esperanto-Veranstaltung in Budapest (Budapeŝto) teilnehmen. Schreibe eine kurze E-Mail an die Veranstalter. Beachte die Briefform (Anrede, Abschied) und benutze die nachfolgenden Wörter:

legi, interreto, intenci, partopreni, aranĝo, lerni, deziri, paroli, eksterlanda, amiko, sendi, aliĝilo, informi.

Du kannst die Wörter in beliebiger Reihenfolge verwenden und die Wortarten verändern.